

SEKCJA II

JĘZYKOZNAWSTWO

Современная польско-русская / русско-польская (мета)лексикография и (мета)фразеография

Współczesna polsko-rosyjska / rosyjsko-polska (meta)leksykografia i (meta)frazeografia

Contemporary Polish-Russian / Russian-Polish (meta)lexicography and (meta)phraseography

We współczesnym warsztacie leksykografa i frazeografa wykorzystuje się zdobycze najnowszych technologii: sieci neuronowe, taggery, zasoby korpusowe, grafowe reprezentacje sieci semantycznych, stylometrię komputerową, automatyczne analizatory składni i morfologii tekstu etc. Tego typu badania określamy mianem *inżynierii leksykograficznej* (bądź też *frazeograficznej*), a polegają one na gromadzeniu słów, frazów, translatemów (komponentów pary kontekstowej lub przekładowej), ich systematyzacji oraz parametryzacji cech ontycznych. Nowoczesne badania naukowe skupiają się na parametryzacji metadanych mono- oraz bitekstów (równoległych tekstów), dlatego szczególnie ważne miejsce w nich zajmują zarówno teoria, jak i propozycje praktyczne. Mówimy tu o nie tylko o komputerowej stronie leksykografii stosowanej. Należy podkreślić, że klasyczna, niekomputerowa leksykografia często daje o wiele bardziej pożyteczne, istotne rozwiązania i efekty w postaci sprofilowanych słowników, ukazujących bogate światy współczesnych dyskursów, języków specjalistycznych, obszarów tematycznych – nie tylko w mono-, ale również w dwu- i wielojęzycznych słownikach. Badania leksykografii klasycznej i komputerowej wzbogacają się wzajemnie i wzajemnie udoskonalają w obrębie sposobów reprezentacji rzeczywistości pozajęzykowej. Różnią się one nie tylko spektrum sposobów analizą ilością danych, ale także obszarem stosowania w ramach mikro- i makrostruktury słownika jako tekstu. Jednak niezależnie od ilości danych priorytetowy jest wspólny mianownik metodologiczny – weryfikacja oraz reprezentatywność danych – obiektów językowych odzwierciedlających świat desygnatów oraz metadanych

słownika (metaobjektów), związanych z określonym typem realizmu w opisie tych bytów. W związku z tym ważne jest podejście do współczesnej leksykografii (rozumianej jako inżynieria oraz słownikarstwo zarazem) i frazeografii (jako jej poddziedziny) od strony metaleksykograficznej, a zatem również metafrazeograficznej.

В современной мастерской лексикографа и фразеографа используются новейшие технологии. Это, например, нейронные сети, инструменты частеречной разметки, корпусные ресурсы, графовые представления семантической сети, компьютерная стилометрия, автоматические анализаторы синтаксиса и морфологии текста и т. д. Для таких исследований мы используем термин *лексикографическая* или *фразеографическая инженерия*. Данные исследования основываются на сборе, систематизации, параметризации онтических свойств слов, фразем, а также компонентов контекстной или переводной пары – транслатемы. Современные исследования сосредотачиваются на параметризации моно- и битекстов (параллельных текстов). В этом отношении особенно важны и теория, и практические инициативы. Речь идет не только о компьютерной стороне прикладной лексикографии. Здесь следует подчеркнуть, что классическая, некомпьютерная лексикография часто даёт гораздо более нужные, существенные решения и эффекты в виде конкретных словарей, показывая богатый мир современных дискурсов, специализированных языков и предметных областей – не только в моно-, дву-, но и многоязычных словарях. Классическая и компьютерная лексикография обогащают и оптимизируют друг друга в области способов анализа внеязыковой реальности. Они различаются не только целым спектром анализа объёма данных, но и областью применения в микро- и макроструктуре словаря, понимаемом как текст. Однако – независимо от объёмов информации – как у классической, так и компьютерной лексикографии есть приоритетный методологический знаменатель – верификация и репрезентативность данных – языковых объектов, отражающих мир референтов, и метаданных словаря (метаобъектов), связанных с определённым типом реализма в описании этих объектов. Таким образом, важен подход к современной лексикографии (одновременно понимаемой как наука инженерная, и как наука составления словарей) и фразеографии (как к её субдисциплине) с позиции металексикографии и, следовательно, метафраzeографии.

In the contemporary workshop of a lexicographer and phraseographer, the latest technologies are used: neural networks, taggers, corpus resources, graph representations of semantic networks, computer stylometry, automatic text syntax and morphology analyzers, etc. This type of research is called lexicographic (or phraseographic) engineering. It consists in collecting words, phrasemes, and translates (components of a contextual or translation pair), their systematization, and parameterization of ontic features. Modern scientific research focuses on the parameterization of mono- and bitext metadata (parallel texts), therefore theory and practical proposals are of particular importance. It is not just about the computer aspect of applied lexicography. What should be stressed is that classical non-computer lexicography often gives much more useful and fundamental solutions and effects in the form of profiled dictionaries, demonstrating the rich worlds of contemporary discourses, specialized languages, and thematic areas, not only in mono-, but also in bilingual and multilingual dictionaries. The classic and computer lexicography enrich each other and mutually improve the ways of representing extralinguistic reality. They differ not only in the amount of analyzed data, but also in the area of application within the micro- and macrostructure of a dictionary as a text. However, regardless of the amount of data, the priority is the common methodological denominator — verification and representativeness of data — linguistic objects reflecting the world of designates and metadata of a dictionary (metaobjects) related to a specific type of realism in the description of these entities. Therefore, it is important to approach contemporary lexicography (understood as engineering and vocabulary at the same time) and phraseography (as its subdomain) from the metalexigraphic, and hence the metaphraseographic side.